

Т.С. Пічугіна, д-р екон. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

І.В. Скаковський, студ. (ХДУХТ, Харків)

ТОРГІВЛЯ ОРГАНІЧНИМИ ПРОДУКТАМИ ХАРЧУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

За якістю життя Україна займає 98 місце серед 111 країн, за рівнем смертності – перше місце в Європі. Значний, якщо не визначальний, вплив на ці показники має якість продуктів харчування. Англійська народна мудрість говорить: «ми те, що ми їмо».

Сприятливі вирішенню проблеми підвищення якості продуктів харчування покликана організація виробництва органічної продукції, яка проводиться відповідно до затверджених стандартів і передбачає відмову від використання пестицидів, ГМО та інших регуляторів росту. Наприклад, у сільському господарстві на полях не використовуються мінеральні і хімічні добрива, а для боротьби зі шкідниками використовуються фізичні і біологічні методи: ультразвук, шум, світло, пастки, температурні режими. У тваринництві особлива увага приділяється кормам (без консервантів, стимуляторів росту, збудників апетиту) і безстресовим умовам утримування і транспортування, заборонено використання антибіотиків і гормонів. Щодо готової продукції – заборонено рафінування, мінералізація та інші прийоми, які знижують живильні властивості продукту, а також додавання штучних ароматизаторів, барвників (крім тих, які визначені у відповідних стандартах).

Початок розвитку органічного виробництва бере з 70-х років ХХ століття. Через двадцять років органічне виробництво охоплювало більше 750 організацій з 100 країн світу. Разом з цим розвитком розроблялася організаційно-правова база, принципи, вимоги, директиви ефективного виробництва органічної продукції.

Найбільшими виробниками органічної продукції є Австралія, США і Європейський Союз. У країнах Центральної і Східної Європи лідерами по виробництву органічної сертифікованої продукції стали Угорщина, Чехія і Польща.

По споживанню органічних продуктів світовим лідером є Швейцарія, США, Данія, Австрія. У більшості країн реалізація органічних продуктів здійснюється через магазини. У Японії ще в 1990 році виникла система поставок «тейкей», відповідно до якої біля мільйона споживачів уклали прямі договори на постійну поставку органічних продуктів.

Результати опитування американських покупців говорять про те, що 70% з них вибирають органічну продукцію тому, що вона вільна від пестицидів, 68% – думають, що вона більш свіжа, 55% – вважають, що, споживаючи органічну їжу, вони захищають себе від споживання ненатуральних, генетично модифікованих організмів. Більше половини американців купують органічні продукти тому, що вони «краще для здоров'я» і «краще для навколишнього середовища».

Всеукраїнська Асоціація органічного землеробства і садівництва проводить роботу по підготовці господарств до сертифікації за міжнародними стандартами і формуванню ринку органічної продукції. Розроблені рекомендації з технологій органічного виробництва відповідно до вимог Стандартів Європейського Союзу і оформлені у вигляді брошур. Господарствам, що вже перейшли на технології органічного виробництва або збираються здійснити такий перехід, надається необхідна консультаційна і інформаційна допомога по впровадженню або вдосконалюванню органічних технологій.

В Україні виробництво та споживання органічної продукції знаходиться на стадії розвитку, і цей процес сертифікується за Стандартами ЄС та щорічно інспектується. Сертифіковані органічні господарства або ті, що перебувають у процесі сертифікації, об'єдналися в Асоціацію органічного землеробства і садівництва (АОЗіС).

Сертифікацію проводить швейцарське відділення європейського органа сертифікації і контролю – Інститут маркетингу органічної продукції (ІМО) разом з українським «Органік стандарт». Сертифікат – це гарантія якості і безпеки продуктів для покупця, а органічні технології – це гарантія стабільності виробництва і ринку для виробника.

Україна зараз впритул наблизилася до створення органічного сегмента в сільському господарстві і в торговельній сфері. Раніше у нас не було вибору. Тепер і в Україні ми зможемо купувати безпечні і корисні продукти.

В Харкові перший магазин органічних продуктів харчування вже існує, його назва «Chalet Organique». В ньому можна замовити з доставкою додому наступні органічні продукти харчування: м'ясо, птицю, яйця, молочну продукцію, овочі, фрукти та ін.

Висновок. Україна має величезний потенціал для виробництва та реалізації органічної продукції: багаті чорноземи, сприятливі кліматичні умови, передові наукові розробки. Необхідно лише створити умови для розвитку ринку органічної продукції, сертифікованої за міжнародними Стандартами. Сертифікат – це гарантія якості і безпеки продуктів для покупця.

Т.С. Пічугіна, д-р екон. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

О.П. Ткаченко, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Дієва система мотивації праці є інструментом, що підвищує вартість підприємства – через посилення ефективності роботи всього колективу в цілому і значне зниження витрат на підбір та адаптацію персоналу.